GAZETA KRAKOWSKA

№ 96.

We Srodę Dnia 30 Listopada 1808.

Z Wiednia d. 23. Liſtopada.

Przez nadchodzące tu codziennie z Ołomuńca sztafety odbieramy pocieszne donieſienia, iż ſtan zdrowia Nayiaśnieyszey Cesarzowey codziennie ſię polepsza, z tego powodu nakazane zoſtały tak w zamkowym kościele, iako też wszyſtkich innych kościołach miaſta trzech dniowe modły z wyſtawieniem Nayś: Sakramentu na podziękowanie Bogu za polepszenie ſtanu choroby i proszenie o iak nayprędsze przywrócenie Nayiaśnieyszey Cesarzowey do zupełnego zdrowia. D. 21 i 22 odprawiło ſię to nabożeńſtwo w zamkowem kościele, na którym znaydował ſię na przemiany cały C. K. dwor i damy pałacowe.

Podług odebranego wczoray donieſienia opuściła iuż Monarchini d. 20 na kilka godzin łożko, i przepędziwszy spokoynie noc znaydowała ſię d. 21 znacznie zdrowszą. Z tem wszyſtkiem łatwo ſię domyślić można, że nim przyidzie do zupełnego zdrowia potrzeba ieszcze nieiakiego czasu, a zatem powrot Nayiaśnieyszych Cesarſtwa nie prędko ieszcze naſtąpi.

Dalszy ciąg mowy Arcy Xcia Jmć Palatyna przy zakończeniu Węgierskiego seymu.

"Korona wkłada na was obowiązek, abyście nie ociągali ſię z wykonaniem poſtanowionych tak ſtarannie dla obrony oyczyzny wyrokow, ale poświęcili na chwilę prywatne wasze intereſſa, i dali nowy dowod, iak dalece pragniecie zasłużyć na zaufanie Nayiaśnieyszego naszego Króla, którego nauczyliśmy ſię znać na teraźnieyszem seymie iako łaskawego oyca. Okazane teraz w tak pięknym sposobie wzaiemne zaufanie ieſt naypewnieyszą rękoymią ogólnego krain szczęścia i powinno całą Europę przekonać, że Węgrzyni są z Królem, a Król z wiernemi Węgrzynami nayściśley połączeni, i tak ugruntowana iedność potrafi ſię oprzeć każdey zmianie rzeczy i wypadkowi! Lecz na coż tu szukać okras wymowy? Wyroki i czynności teraźnieyszego seymu będą niezatartem tego wszyſtkiego pomnikiem. Uprzedziliście żądania naszego Króla; dopełniliście życzeń waszych współziomkow; uczyniliście zadosyć oczekiwaniom całey Europy; okazaliście

nakoniec, że iesteście Węgrzynami. Z tem wszystkiem, Przezacne stany, jeszcze nie iest to wszystko zrobione, czego oyczyzna i Król słusznie i niecierpliwie od was oczekuią. Pozostaie wam ieszcze to, coście starannie i mądrze postanowili, wykonać z rowną starannością i pospiechem. Należy się całkowicie zaprzątnąć uskutecznieniem postanowionych na teraźnieyszym seymie dzielnych w celu obrony oyczyzny i ożywienia ducha narodowego środkow. Ażebyście tem pewniey dopięli tego celu, potrzeba, aby każdy z osobna przykładał się wszystkiemi siłami i sposobami, które w iego znayduią się mocy, do uskutecznienia uchwał seymu. — A gdy wasze usiłwania pomyślny uwieńczy skutek, gdy oyczyzna będzie przez wasze starania zabezpieczona, konstytucya zapewniona, duch w narodzie ożywiony, na ow czas dopiero możecie bydź spokoynemi, na ow czas możecie się dopiero nazwać godnemi synami oyczyzny. — Pozwolcie mi, Przezacne stany, z któremi rozstaię się nie bez żalu, zwrocić głos moy do własnych moich uczuciow, które zaledwo wstrzymać mogę. Okazałbym się niewdzięcznym, Przezacne stany, gdybym wam publicznie nie oświadczył moiey czułości za położone we mnie zaufanie w czasie całego seymu. W początkach zaraz seymowania przekonałem się nie bez ukontentowania, że polegać zupełnie mogę na waszem zaufaniu. Nie dosyć dla was było, że przyymowaliście dobrze moie rady, dążące iedynie ku dobru narodu, ale nadto powierzyliście mi, iako naywyższemu podług ustaw Kapitanowi, kierowanie szlachecką młodzieżą, uzbraiaiącą się na obronę oyczyzny, a nawet dowodztwo nad nią, ieżeliby tego potrzeba było; oddaliście pod moy dozor wszystkie pieniądze, złożone na uzbraiania i inne cele; powierzyliście niemniey moiemu staraniu i ształcenie dla dobra oyczyzny w woyskowych wiadomościach kraiowey młodzieży, dla którey przez wspaniałe składki założyliście akademiią; nakoniec oddaliście pod moy dozor ustanowione w celu podniesienia narodowego poloru, umieiętności i przemysłu narodowe muzeum. Te tak wielorakie dowody przychylności wkładaią na mnie z iedney strony obowiązek wdzięczności, z drugiey (zataić tego nie mogę) trudność odpowiedzenia zupełnie temu zaufaniu i zachowania go nadal. Zaledwo wystarczą do tego moie siły, lubo nie zbywa mi na chęci, ieżeli nie wesprzecie mnie waszą pomocą.,,

(*Reszta potem.*

Jedenaście ustaw ostatniego seymu zatwierdzonych przez Króla, zostało w dziennik ustaw królestwa Węgierskiego wciągnionych. Tyczą one się; 1) Koronacyi Nayiaśnieyszey Cesarzowey Maryi Ludwiki na Krolową Węgierską i uchwalonego dla niey podarunku; 2) oddania J. C. K. Mci do wolnego użycia przez lat 3 insurrekcyi kraiowey; 3) ćwiczenia teyże insurrekcyi; 4) dopełnienia regimentow liniiowego woyska; 5) ponowienia 59 artykułu pamiętnego seymu 1741, tyczącego się insurrekcyi w królestwach Kroacyi, Sklawonii i Dalmacyi; 6) dobrowolnie uchwalonych przez stany dla J. C. K. Mci 20 000 rekrutow; 7) założenia woyskowey akademii Ludwiki, z wyrażeniem imion tych wszystkich, którzy w czasie teraźnieyszego seymu przyłożyli się do tego składkami; 8) założenie muzeum narodowego i podania zręczności do wydoskonalenia Węgierskiego ięzyka; 9) rozciągnienia artykułu seymu 1792go aż do przyszłego seymu; 10) odłożenia nie roztrząsanych lub nie pokończonych proiektow aż do przyszłego seymu; 11) przepisow karności dla powyższey insurrekcyi na przypadek, i żeliby

wypadła potrzeba użyć iey do polowey służby.

Nayiaśnieyszy Cesarz raczył iuż mianować dywizyynych Jenerałow nad rzeczoną insurrekcyą; to iest: w cyrkule z tey strony Dunaiu C. K. Feldmarszałka porucznika, Barona Karola Ott de Baterekesz, kommandera orderu Maryi Teressy i właściciela regimentu huzarow; — w cyrkule za Dunaiem C. K. Feldmarszałka, Barona Pawła Dawidowicha, kawalera orderu Maryi Teressy i właściciela pieszego regimentu; — w cyrkule z tey strony Teissy C. K. Jenerała maiora, Hrabiego Jędrzeia Hadik; — w cyrkule z tamtey strony Teyssy Dowodzącego jenerała w Banacie. C. K. Feldmarszałka Piotra Duca, aktualnego C. K. taynego radcę, kawalera orderu Maryi Teressy i właściciela pieszego regimentu.

(Z Budzkiey gazety)

Dzisieysza gazeta umieściła pod artykułem z Turcz..h, co następuie:

W wielkim obozie przy Daud Basza, niedaleko Konstantynopola, nie znayduią się iuż prawie tylko własne woysko W. Wezyra Mustafy Bairaktar i urządzone przez niego z niesłychanym pośpiechem na Europeyski sposob korpusy. Wszystkie inne posłane częścią zostały do wielkiego woyska w Romellii, częścią (osobliwie Azyatyckie) powrociły do domow, wykonawszy pierwey świętą przysięgę, iż zapomną wszelkich prywatnych uraz i na pierwszy rozkaz pośpieszą bronie wiary i państwa. Ismail-bey Seresu, Kara Osman Oglu i Kaliangi Oglu odciągnęli naypierwey, potem znany Ciapan Oglu.

W. Wezyr Bairaktar zatrudniony iest ustawicznie doprowadzaniem do 160,000 ludzi urządzone na Europeyski sposob woyska, rożniące się mundurami czerwonym, zielonym i białym. Dzielą się na 100 kompaniy, każda po 160 ludzi, maiąca 2 officerow sztabu, &c. Zniosł także zachowywaną dotąd ściśło w woysku rożnicę religii; Turcy i Grecy służą razem w regularnym woysku. Bairaktar miał iescze w Ruszczuku wielu Rajasow pod sobą. D. 12 Października wiechał do Konstantynopola zaufany iego bankier otoczony 60 żołnierzami na Europeyski sposob ćwiczonemi, którzy wszyscy byli Ormianie.

Dla floty rozkazał W. Wezyr wybrać w Październiku bardzo wiele maytkow z kupieckich i rybackich statkow w okolicach Konstantynopola.

Dawny korpus janczarow traci coraz bardziey swoie znaczenie. W. Wezyr kazał nie dawno dwoch iego naywiększych obrońcow, a przeciwnikow reformy woyska, to iest przeszłego Seymenbaschi i dozorcę arsenału, Kehwagi Oglu. Gdy ostatni wezwał przy aresztowaniu 25-ey roty janczarow, do którey należ ł, na pomoc, kazał go W. Wezyr na mieyscu rozsiekać, dopiero potem oderznął mu kat głowę i Seymenbaschi.

W. Sułtan dał W. Wezyrowi przez własnoręczne pismo nieograniczoną władzę do pomnożenia lądowey i morskiey siły. W. Wezyr rozkazał także nowemu swoiemu woysku wypłacić żołd przed ramszanem (miesięcznym postem Muzułmanow), i postanowił osobnego płatnika dla woysk regularnych. Wszystkie te ważne odmiany poczynił W. Wezyr przez swoią baczność i dzielność bez nay mnieyszego oporu i spokoynie.

Egipt cieszy się ciągle spokoynością. Basza Bagdadzki popiera daley odniesione nad Wehabitami korzyści.

Od granic Hiszpańskich d. 6. Listopada.

Podług prywatnych doniesień rozpoczęły się znowu na końcu Października nieprzyia-

gielskie kroki między obiema w Hiszpanii woyskami. Woyska Francuzkie odnieść miały nieiakie korzyści nad powstańcami, iednak Monitor nic o nich nie wspomina. Doniesienia te wcale się z sobą nie zgadzaią; podług iednych znaydowała się głowna kwatera Cesarska w Toloas, a podług drugich iuż w Wittoria.

Z Bajony piszą, że Francuzkie woysko przymuszone było opuścić niektóre stanowiska, ale znowu ie zamyśla obiąć. Jenerał Bleck i Margrabia de la Romana zdobyli aktualnie Bilbao, a w środku przeprawili się powstańcy za Ebro i oderznęli Marszałka Moncey, opanowali Viana, Logrono i Calahora, i wtargnęli aż do środka Nawary; ale że Bleck i Romana porażonemi zostali przy Bilbao, zatem upadnie olbrzymi ten plan Hiszpanow.

Pewną iest rzeczą, iż Francuzi podług dawnego zwyczaiu trzymaią zawsze ieszcze w celu dalszych działań twierdze Fuentarabia, St Sebastian, Figueras i cytadele Barcelony i Pampelony, gdzie iak wiadomo weszli w Marcu iako sprzymierzyńcy Karola IVgo. Do ostatniego miasta mieli powstańcy podług Hiszpańskich doniesień szturm przypuścić.

Podług Madryckiey gazety i innych Hiszpańskich pism, został Ferdynand VII. (Xzę Asturyi) d. 24 Sierpnia na nowo z wielką uroczystością iako Król Hiszpanii i Indyow ogłoszony. — Też gazety oznaymuią o zaszłych w Bajonie układach z Królewską familiią, o odezwach rożnych junt i o ustanowieniu w Madrycie środkowey junty, tudzież o układach między Angielskim Ministrem stanu Canning i deputowanemi od powstańcow Wicehrabią Matarosa i Don Diego Lopez de Vega, nakonioe o siłach Hiszpańskich stoiących wzdłuż Ebro, w Biskai i Asturyi.

Gdy woyska Angielskie odebrały nadgraniczne Portugalskie twierdze Almeidę i Elwas, działa zatem cała Angielska siła na północnym brzegu Hiszpanii, gdzie łatwo dostać może z Anglii posiłkow.

Daley głoszą Hiszpańskie pisma rozmaite szczegóły o zdobyciu przez powstańcow d. 15 i 17 Września Bilbao i Wittoryi.

Wysłane z Anglii woyska pod sprawą Jenerała Baird i 10 regimentow Angielskiey dragonii, wysiadły częścią w Korunii, częścią w St. Ander i zamowiono ieszcze kwatery dla 4tey wyprawy.

Z Londynu d. 21 Października.
(Przez Francyą.)

Na mieysce Admirała Saumarez, którego zdrowie znacznie nadwerężone zostało, obeymie Admirał Strachan dowodztwo nad okrętami naszemi na Bałtyckim morzu, i iuż pożegnał admiralicyą.

Kontraadmirał Keats otrzymał od Króla order kąpielny.

Na mieyscu zgorzałego teatru Coventgarden założony iuż został fondament na nowy teatr. Na pamiątkę nieszczęśliwych, którzy w czasie spalenia się tego teatru życie utracili, miane były pogrzebowe mowy w kościele St. Saviour na Southwarku. Wszyscy ludzie od sikawek znaydowali się z czarną krepą na rękach na tem żałobnem nabożeństwie.

Na wzor rady Londyńskiey postanowili mieszkańcy Westminsteru d. 20 podać Królowi prozbę, aby rozkazał iak naysurowiey roztrząsnąć zawartą w Lizbonie przez Jenerała Dalrymple umowę. Wyrazili także w tey prozbie życzenie, aby zwołany był w krotce parlament dla roztrząśnienia zdarzeń w Portugalii. P. Sheridan znaydował się na zgromadzeniu Westminsteranow i naganiał ministrow, że doradzili J. K. Mci dać tak ostrą odpowiedź na prozbę miasta Londynu, pierwszego w pań-

ſtwie miaſta. Winchester i inne miaſta uchwaliły podobneż proźby do Króla. Proźbę od Westminſteru maią Królowi podać P. Burdett i P. Sheridan.

Pomiędzy naszemi woyskami w Portugallii, które w czaſie deszczow nay więcey w polu ſtały, maią panować choroby.

Jenerał Arthur Wellesley, który poiechał do Irlandyi, ma w krotce ſtamtąd powrocić i znaydować ſię iako świadek na sądzie woyskowym Jenerała Dalrymple.

Kontraadmirał Courcy dowodzi Angielskiemi woiennemi okrętami przy Koruna.

Teraźnieysza regencya Portugalska proszona ieſt o pozwolenie wprowadzania do Portugalii Angielskich bawełnianych towarow w takim samem sposobie, iak Sewilska junta pozwoliła.

Z Roſſyyskich liniiowych okrętow, ſtoiących w Portsmucie, zabrano wszyſtek zapas prochu.

Liniiowe okręty Stately, Weteran i Syrena, fregaty Dromedary i Amfitrite odebrały rozkaz zabrania woysk na ſiebie.

Podług pism naszych junta Madrycka powołała Jenerała Cueſtę, aby dał sprawę z aresztowania Jenerała Valdes, deputowanego od Leony. Angielski Kommiſſarz Stuart wzbraniał ſię wydać Jenerałowi Cueſta przesłanych dla prowincyy Arragonii i Leony pieniędzy. Zabrał on iednak w Rolles 250,000 piaſtrow.

Niemamy jeszcze wiadomości, czyli wyprawa Jenerała Baird przybyła iuż do Koruny; lecz widziano ią iuż pod Hisspańskiemi brzegami.

Z Hisspanii przybyło tu dla Królewskich owczarń 3000 owiec Hiszpańskich.

Na rzece Tagu i w St. Ubes znaleziono przeszło 50 ſtatkow neutralnych, które użyto do przewiezienia woysk Francuzkich.

Teraźnieysza regencya Portugalska mianowała Don Bibeiro Freire, dawniey posła w Kopenhadze, prezydentem izby skarbowey.

Lord Holland poiechał z swoią familią do Hiszpanii. Margrabia Douglas, bywszy naſz poseł w Petersburgu powrocił przez Szwecyą do Anglii.

Wdowa Xżna Orleańska, która iak wiadomo mieszkała w okolicach Barcelony, potem udała ſię do Malty, przybyła teraz do Gibraltaru.

Na wiadomość o zwycięztwach w Portugalii nakazane było w Gibraltarze powszechne oświecenie, ale iak nadeszło donieſienie o zawartey przez Jenerała Dalrymple umowie, zoſtało odwołane.

Na Szwedzkiey flocie na Baltyckim morzu panuią choroby, dla czego przymuszoną zoſtała powrocić do Karlskrony. Z Angielskiey ſtrony posłano na nią chirurgow i lekarſtwa.

Boſton i inne Amerykańskie miaſta posłały prezydentowi proźby o znieſienie embargu.

Jenerał Major Beresford powrocił z woyskiem z Madery do Europy. Woyska z Gibraltaru maią tam na załogę popłynąć.

Z 15,000 będących w Sycylii woysk Angielskich, znaydowało ſię 10,000 w gotowości do wſiadania na okręty.

Nayiaśnieyszy nasz Król posłał juncie Sewilskiey swoy portret, a iey członkom po tabakierze wspominku. Biskup Oviedo posłał na wzaiem naszemu Monarsze rzadki zbior Xiąg pobożnych.

Portugalska i Brazyliyska własność, która zoſtawała dotąd zatrzymana w Anglii, wynosi przeszło 3 milliony f. szt.

Królewicz Leopold, drugi syn Króla

Ferdynanda IVgo znayduie się w Gibraltarze.

Z uprowadzonych z Danii okrętow urządzono wiele do służby Angielskiey. W marynarce naszey znayduie się ogółem czyniących służbę 68 okrętow.

Naczelnik Murzynow Chrystof ma nadzwyczay okazały dwor utrzymywać.

Następca tronu, Xżę Walii, pod czas obchodu ostatnich swoich urodzin, miał na koniu czaprak z Seringapatnam, który szacowano 4000 gwineow.

Dnia 27. Października.

Dalszy ciąg rapportow Angielskich z Z Baltyckiego morza.

List Kontraadmirała Hood do Wiceadmirała Saumarez. Na okręcie Centaurus, na wysokości Rogerswick d. 27 Sierpnia.

"Z ukontentowaniem donoszę WPanu, że Rossyyska flota pod rozkazami Wiceadmirała Chanykow, po 34 godzinnem ściganiu przez eskadrę J. K. Mci Szwedzkiey, pod Kontra admirałem Nauckoff, i okręty Centaurus i Implakable pod moiemi rozkazami, przymuszona została, utraciwszy ieden liniiowy okręt o 74 działach, schronić się do portu Rogerswick. Z ukontentowaniem wspominam o zasługach, które zostaiący pod [moiemi] rozkazami kapitanowie, officerowie i maytkowie położyli. Muszę oraz dodać, iż nie widziałem więcey usilności nad tę, którą Szwedzka eskadra okazała. Powolne iey płynienie nie pozwoliło w prawdzie rozpocząć razem rozprawy; ale Kontraadmirał Nauckoff i zostaiący pod iego rozkazami kapitanowie uczynili okrętom J. K. Mci przez swoią wytrwałość i roztropne postępowanie naywiększe nadzieie. Gdybyśmy nieprzyiaciela byli mogli zniewolić do powszechney rozprawy, tedy cała nieprzyiacielska eskadra niedzby była musiała pod odwagą połączonych sił dwoch Monarchow w tak słuszney sprawie. — Z listu mego pod d. 25 wyczytałeś WPan, że Rossyyska flota pokazała się d. 23 na wysokości Oro. D. 24 w wieczor, gdy okręty J. K Mci Szwedzkiey złączyły się z Jungfersund z Kontraadmirałem Nauckoff, poczynione zaraz zostały rozporządzenia do uskuteczenia tego mieysca. Cała siła wyszła nazaiutrz rano na morze. W krótce potem postrzeżona została Rossyyska flota na wysokości Hang-Udd, i nie zaniedbano przeciw niey pośpieszyć. Szwedzka eskadra rozpuściła wszystkie żagle; iednak okręty nasze, iako lepiey pływaiące, w krótce ią wyprzedziły. Około wieczora nie był już daleko nieprzyiaciel i zdawał się chcieć wszystkiemi siłami uniknąć głowney bitwy. Okręt Implakable był d. 26 Sierpnia o 5 godzinie z rana w stanie przymusić do bitwy na ostatku płynący nieprzyiacielski okręt. Obroty tak były odważnie i zręcznie zrobione, iż lubo Rossyyski admirał zwrocił się z całą swoią siłą, nie mogł im iednak zapobiedz. Nieprzyiacielski okręt walczył z naywiększą odwagą, iednak w 20 minut działa iego przymuszone zostały do uciszenia się, i byłby niechybnie zaraz zabrany, gdyby nieprzyiaciel nie był się do niego z całą flotą zbliżył. Przyłączam tu list kapitana Martin względem walecznego sprawienia się Porucznika Baldwin i innych officerow i maytkow okrętu Implakable. Do pochwalenia zaś czynow mężnego Kapitana Martin, nie mam dosyć wyrazow. Widząc, że nieprzyiaciel wysłał fregatę, dla odciągnienia niezdatnego iuż do służby powyższego okrętu, rozkazałem okrętowi Implakable iść przeciw tey fregacie, który ią przymusił do porzucenia ciągnionego iuż okrętu. Nieprzyiaciel przymuszony nawet był wesprzeć ią kilku liniiowemi okrętami. Tu rozumiałem, że go potrafię nakłonić do walney bitwy; lecz nada-

remnie; korzystał z dobrego wiatru i wszedł do portu Rogerswick. Skołat ny Rossyyski okręt uwiązł na wysepie piasku przed portem; iże morze było wysokie, rozumiałem zatem; że się rozbił; ale gdy uspokoił się wiatr ku wieczorowi zdawało się, iż stał na kotwicy i naprawiano go. Przy zachodzie słońca, gdy wszystko się uciszyło, zaczęły nieprzyiacielskie łodzie uprowadzac ten okręt; dałem więc zaraz rozkaz Kapitanowi Webley, aby starał się one oderznąć. Rozkaz ten uskuteczniony tak zręcznie został, iż czyni honor Kapitanowi Webley, officerom i maytkom okrętu Centaurus. Łodzie dosyć go iuż daleko były uprowadził, gdy poszczęściło nam się zbliżyc i wskoczyc nań, co nastąpiło przez Kapitana Webley, Porucznika Lawles, i innych odważnych mężow, podczas karabinowego ognia z strony nieprzyiaciela, od którego donoszę z żalem, ciężko raniony został Porucznik Lawles. Okręt miał na sobie do 6 stop wody; mniemałem iednak, że go będzie można uprowadzic, ale nie było podobna. Z obu stron walczono na tym okręcie z nayświększą odwagą, iednak w pół godziny musiał się nam poddac. Tu wsparł mnie znowu dzielnie Kapitan Martin, przybiegłszy właśnie w ten czas do pomocy zepchnąć z piasku okręt Centaurus, gdy dwa nieprzyiacielskie z portu przeciw nam wypływały; ale postrzegłszy, żeśmy się wyratowali z złego położenia, nazad się wrociły. Zdobyty okręt nazywał się Wsewolod o 74 działach pod dowodztwem Kapitana Roodnest; ale że tyle zawierał w sobie wody, iż prawie na dnie się opierał, musiałem zatem wydac rozkaz do przeniesienia z niego jencow i spalenia go na mieyscu. Mam honor bydź, &c.

Samuel Hood.

Przyłączam tu oraz opis Rossyyskiey eskadry. Na okręcie naszem Centaurus rachowano 3 ludzi zabitych, a 27 ranionych; pomiędzy ostatniemi znayduie się Porucznik Lawles. Na okręcie Implakable 6 zabitych, a 26 ranionych. Rossyyski okręt Wsewolod, który po waleczney obronie poddac się musiał, utracił w zabitych, ranionych i jeńcach 363 ludzi. (*Reszta potem.*)

Z Paryża d. 10. *Listopada.*

Listy z Bajony donoszą, że głowna kwatera J. C. K. Mci iest teraz w Tolosa. Za przybyciem iego na ziemię Hiszpańską odniesiono iuż niektóre korzyści nad nieprzyiacielem. Marszałkowie Ney i Lefebvre pobili w kilku mieyscach powstańcow. Margrabia de la Romana pobity zupełnie został.

Wyrok Cesarski pod d. 28 Października stanowi co następnie:

Art. 1. Dobra w Niemczech, które nam ustąpione zostały przez rożne traktaty, a które rozdaliśmy naszem poddanem na majoraty, nie mogą bydź ani zastawione, ani długami obciążone. Art. 2. Rzeczone dobra nie mogą bydź sprzedane lub zamienione iak wedle naszego przepisu pod d. 1 Marca r. b. Art. 3. Nasz Kuzyn Arcykanclerz państwa przeszle kopiią ninieyszego wyroku naszem ministrom w kraiach, w których rzeczone dobra leżą, i ministrowie nasi obowiązanemi są przestrzegać tego wszystkiego, co w sobie zawiera.

Xżę Kurakin, który podpisał traktat pokoiu Tylżyckiego, iest tu niebawnie oczekiwany z Wiednia, i pełnic będzie obowiązki ambassadora Rossyyskiego.

Dalszy ciąg rapportu ministra wewnętrznego o położeniu państwa.

Instrukcya publiczna.

Gdyby prywatna moralność dostateczną była dla człowieka żyiącego w społeczności,

przepisy religii, światło rozumu, przykłady, dobrze zrozumiany iego interes i dobroć iego przyrodzenia, może nie potrzebneby były publiczne urządzenia dla utrzymania go na drodze cnoty. Ale połączeni w społeczność ludzie tylu podlegaią obowiązkom, namiętnościom, błędom i rozmaitemu użyciu swoiego rozumu, iż przyrodzone ich przymioty nie są dla nich wystarczaiącemi. Instrukcya i edukacya powinny więc wspierać ich słabość, kierować ich postępkami i bydź im przewodnikami na drodze prawdy. Prawda iest dla każdego potrzebną, lecz znalezienie iey iest trudne. Ażeby sposoby do iey znalezienia były skuteczne, powinny bydź iednostayne, to iest gruntować się na iednostaynych zasadach. Sposoby nauczenia się iakowey sztuki, umieiętności i innych nauk mogą bydź rozmaite; ale dla usposobienia obywatela do miłości oyczyzny, do szanowania ustaw i cnót publicznych ieden tylko powinien bydź sposob. Nadto nie dosyć iest zbogacić umysł iego tem wszystkim, co iest prawdziwe, potrzeba go ieszcze ubezpieczyć przeciw fałszowi; nie dosyć nauczyć go iak ma bydź dobrym, potrzeba ieszcze zapewnić się, żeby się złym niestał. Instrukcya przeznaczona iest do wskazania mu dobrego i złego. Skutek iey będzie tem pewnieyszy, ieżeli iey środki dążyć będą do iednego celu i sposobów. Jest ona nie tylko właściwem narzędziem do wydoskonalenia rozumu, ale nadto rękoymiią związku społecznego: kray, w którym nie będzie iak iedno tylko zdanie o konstytucyi i ustawach, ubezpieczony zostanie przeciw kłótniom domowem, a przynaymniey przeciw niebezpiecznym ich skutkom. Dla zapewnienia tak ważnych korzyści, rząd, który czuwa i działa w imieniu całego towarzystwa, powinien kierować i doziérać instrukcyi publiczney; nauki cywilny i nauki religii, chociaż osobną drogą idące, powinny do iednego celu zmierzać. Przeznaczone do wspierania się nawzaiem i ubiegania się o uszczęśliwienie człowieka, nie będą iedne od drugich zależały. Nie będzie ich nikt widział na przyszłość ani kłocących się, ani staraiących się iedne nad drugiemi panować: szczęśliwe to przymierze nadaremnie dotąd szukane, i które uważać należy iako skutek głębokiey rachuby znaydzie się w ustanowieniu powszechney szkoły głowney. Jeżeli potrzeba szukać przykładu iednostayney edukacyi, tedy znaydziemy go w dawnych szkołach głownych i uczących ciałach; lecz razem poznamy, ile niewiele i wpływ rządu do publiczney instrukcyi sprawiał nieładu; ile razy spokoyność publiczna była nadwerężona; ile razy obywatele byli obłąkanemi i od obowiązku względem oyczyzny odwroconemi przez niebezpieczne zdania i przez nieograniczoną powagę uczącego ciała.

(Reszta potem.)

Przy zaczynaiącey się teraz prenumeracie na gazetę Krakowską od 1go Stycznia do ostatniego Czerwca 1809 uprasza iey Redaktor, aby życzący ią sobie na dal trzymać raczyli się wcześnie zgłaszać i nie żądali przesełania iey sobie pod własnemi adressami, ale pod adressami urzędow pocztowych, gdyż poiedyncze koperty często giną, przez co Prenumeranci ponoszą uszczerbek; pakiety zaś do pocztowych urzędow regularnie dochodzą. Prenumerata połroczna iest zwyczayna: bez poczty zł pol. 27, z pocztą zł. pol. 36. Jeżeliby kto życzył ią sobie koniecznie miewać pod swoim adressem, tedy dołoży do wspomnionych zł. pol. 36 za kopertowanie zł. pol. 4 na poł roku. Nadto raczy prenumerować się u naybliższego siebie pocztowego urzędu, ktory wziąwszy pieniądze obowiązany iest dostawiać regularnie gazetę i za nią iest odpowiedzi.

DODATEK
DO N^ro 96
GAZETY KRAKOWSKIEY

W ŚRODĘ DNIA 30 LISTOPADA 1808.

Z Peterzburga d. 29. Października.

Po Półtora miesięczney nieprzytomności powrocił tu Nayiaśnieyszy Imperator przeszłey nocy z swey podroży do Erfurtu. W. Xżę Konstantyn onegday iescze powrocił. Dziś w wieczor z powodu szczęśliwego powrotu Monarchy cały Peterzburg będzie oświecony.

Z Kassel d. 10. Listopada.

Dzisieyszy nasz Monitor zawiera co następuie:

Hieronim Napoleon, &c. Chcąc stanom naszego królestwa dać szczególnieyszy dowod naszego przywiązania i wyznaczyc im stosowne do ich powagi mieysce na zgromadzenie, wyznaczyliśmy zatem 100,000 fran. na wystawienie sali w gmachu muzeum, bez uszczuplenia bynaymniey muzeum i biblioteki, które owszem chcemy powiększyc, i nadac temu gmachowi stosownieysze nazwisko. Na zdanie nam sprawy przez ministra wewnętrznego postanowiliśmy i stanowiemy co następuie:

Art. 1. Muzeum Fryderykowskie nazywac się ma pałacem stanow i napis ten ma bydź na przodzie tego gmachu umieszczony. — Art. 2. Plac, na którym ten gmach stoi nazywać się ma placem stanow, a znayduiące się tam popiersie Landgrafa Fryderyka postawione będzie na środku Królewskiego rynku. Działo się w naszem Królewskim pałacu w Kassel d. 31 Października 1808.

Hieronim Napoleon.

Inny wyrok Królewski nakazuie urządzenie dwoch mieysc dla nieposłusznych popisowych. Każdy nieposłuszny z popisowych ludzi będzie przez ministra woiennego skazany na dwoch letnie cywilne lub woyskowe prace, &c.

Na obchodzenie urodzin Królewskich, które d. 15 b. m. przypada, czynią tu wielkie przygotowania.

Z Berlina d. 10. Listopada.

Gazety tuteysze ogłosiły następuiące gabinetowe pismo do prowincyonalnych kommissarzow względem ustąpienia woysk Francuzkich z prowincyy Pruskich.

"Fryderyk Wilhelm, &c. Kazaliśmy was przez pismo gabinetowe naszego ministerium pod d. 22 p. m. uwiadomic, iż ustępowanie Cesarsko Francuzkich woysk z naszych kraiow i oddanie nam nad niemi rządow zacznie się nayp óźniey 15 Listopada. Tymczasem poczynione do tego wszystkie przygotowania i zawady tak dalece uprzątnione zostały

następnie iuż ustąpienie i uskuteczni się nay-dalzey do 5go Grudnia. Zarządzane dotychczas przez rząd Francuzki publiczne kassy oddane zostaną d. 18 b. m. naszem urzędnikom. Macie zatem zalecić niższym urzędnikom, aby dokładali wszelkiego starania, żeby przy odeyściu woysk Francuzkich nie zaszły żadne zdrożności, zachowali przyiacielskie porozumienie się z woyskami i władzami Francuzkiemi, które z swey strony zachowaią porządek i karność. Z zaufaniem oczekuiemy od mieszkańcow stolicy i prowincyy, iż zachowaią spokoyność, przyłożą się wszystkiemi sposobami do utrzymania porządku, i dadzą nam przez to dowod swey ku nam wierności i przychylności, tak chwalebney dla nich, a potrzebney dla oyczyzny, &c. W Berlinie d. 7 Listopada 1808.

Z wyraźnego J. K. Mci rozkazu, &c.

Wczoray w wieczor JW. Minister do spraw zagranicznych, Hrabia Goltz, po szczęśliwem ukończeniu ostatecznych układow z Cesarsko - Francuzkim Jeneralnym - intendentem Daru, wyiechał ztąd z Radzcą skarbowym Stagemann do Królewca.

Podług Halskiey gazety ma w tym powiecie pewna odmiana nastąpić.

Z Włoch d. 5 Listopada.

D. 26 Października czuć się w Liwornie dało lekkie trzęsienie ziemi, które wielką sprawiło obawę.

Kardynał arcybiskup Sieny wydał pod d. 2 Listopada list pasterski do duchowieństwa i wiernych swey dyecezyi, zalecaiąc im posłuszeństwo władzy świeckiey, podług ducha Ewangelii.

Dway rybacy z Isola opanowali na morzu Angielską zdobycz, ładowną ryżem i innemi towarami, którą burza oddaliła od fregaty, i przyprowadzili ią szczęśliwie naprzod do Isola, potem do Kapoistria.

Jenerał dywizyi, Xżę Pignatelli i Jenerał brygady Cattaneo są adjutantami Króla Neapolitańskiego. Pod czas uczty, którą Królowa Neapolitańska dała niedawno w Resina, wyypuszczał także Wezuwiusz większe niżeli dawniey płomienie, które wszystkich bawiły. Dwor Neapolitański udał się potem do Portici. Królowa przykłada się do podniesienia rękodzielni iedwabnych, wełnianych, bawełnianych, &c. Zdobycie Kapri bardzo iest dogodne, co się dowozu tycze, dla miasta Neapolu; widać tam iuż zawiiaiące zewsząd z różnemi potrzebami okręty.

Biblioteki zniesionych klasztorow w Neapolu przeznaczone są na bibliotekę dla Następcy tronu, Królewicza Achillesa.

CENA ZBOZ

Na torgu w Krakowie d. 28 i 29 Listopa. 1808.

Korzec Pszeniey	zł. pol.	60 do 66
— Zyta		44 — 48.
— Jęczmienia		35 — 38
— Owsa		25 — 28.
— Grochu		44 — 48
— Kaszy iaglaney		56 — 64.

W Wiedniu d. 23 Listopada.

Meca wynosząca pół korca naszego

— Pszenicy	zł. pol.	30 do 40.
— Zyta		21 — 30.
— Jęczmienia		19 — 25.
— Owsa		17 — 21.

DONIESIENIA.

Na Moey dekretu nadwornego pod dniem 11 Października 1808 do liczby 4431 zapadłego, tuteyszemu C. K. Sądowi Szlacheckiemu przez C. K. Appellacyy Trybunał Galicyi, Za-

chodniey kommunikowany, oznaymione iest: iż konkurs na Węgrach na maiątek Pawła de Csozy bywszego Pocztmayſtra R genżofskiego w Węgierskim miasteczku Altenburg, komitatu Wieselburskiego otworzonym, i termin likwidacyi w tey mierze na dzień 5 Grudnia 1808 postanowionym został. — To więc ninieyszym Edyktem w obrębie tuteyszey Juryzdykcyi do publiczney podaie wiadomości. Dan w Krakowie dnia 31 Października 1807.

Józef de Nikorowicz.
W. Lichocki.
Kannamiller.

Z Rady C. K. Sądow Szlacheckich Krakowskich.
Martinides.

Z strony C. K. Galicyyskiego kraiowego Gubernium rozpisuie się dla osadzenia kreowanego przy Stryyskim magistracie z pensyą roczną 300 zł. ryń. urzędu Ingrossisty Tabuli mieyskiey, z którym to urzędem oraz trudnienie się sądową i polityczną registraturą magistratu iest połączone, konkurs do dnia 5 Grudnia t. r. tem dodatkiem: że ci którzy urzędu tego życzą sobie dostąpić, prożby swoie dowodami o wiadomości niemieckiego, polskiego i łacińskiego ięzyka, tudzież o posiadaniu wiadomości interessow registratury, i zaświadczeniem moralności stwierdzone, iszcze przed upłynieniem rzeczonego terminu, do K. Cyrkularnego Stryyskiego Urzędu podać powinni. W Lwowie d. 19 Października 1808.

Gdy Jan Gaiski, Obywatel miasteczka Jankowa iescze w roku 1800 przez Dominium Jankowice w Cyrkule bywszym Sandomirskim, a teraz Radomskim znayduiące się, na kantonistę do woyska J. C. K. Mci do regimentu piessego Klebeka wydany został i w nim aktualnie znaydował się, lecz że poźniey iuż aż dotąd o iego życiu i mieyscu przebywania pewna od samey nawet zwierzchności woyskowey powzięta wiadomość bydź nie może, bez którey Jadwidze żonie iego z dwoygiem dzieci pozostałey, dla wsparcia nędzy i opatrzenia pewnego funduszu do życia, za mąż iść nie wolno. Na proźbę więc tey, przez zwierzchność Dominikalną Jankowiecką przerzeczony Jan Gaiski publicznie cytuie się, ażeby w przeciągu czasu 6 miesięcy o swym życiu i mieyscu przebywania do zwierzchności dozwalaiącey zgłosić się tem pewniey starał, gdyż po upłyniolnym wyznaczonym czasie niezgłoszenia się, wolność iego małżonce w śluby małżeńskie wchodzenia z strony zwierzchności czyniącey udzielona zostanie. Dan w Zwierzchności Dominikalney Jankowice d. 30 Październ ka 1808.

Propinacya w państwie Myślenickim Galicyi Wschodniey będzie puszczona przez licytacyą dnia 15 Grudnia 1808 roku o god. 9 z rana. Te dobra są przy gościńcu Cesarskim Wiedeńskim i Węgerskim. Browar naywygodnieyszy z wszystkiem naczyniem i garcami. Dołączona do tey propinacyi iest wieś, w którey iest ten browar. Ludność w tym państwie iest dusz około 17,000, karczem iest około 60. Cena roczna iest 11,000 zł. ryń. Kontrakt dany będzie na lat 3 i pół, zaczynać się będzie od nowego roku 1809. O punktach do licytacyi, iako i o inwentarzach można się każdego czasu dowiedzieć w Dominikalney kancelaryi w Myślenicach.

Przez C. K. Galicyyskie Gubernium wypisuie się konkurs dla osadzenia mieysca na Syndyka przy Magistracie Snatyńskim z pensyą roczna 300 zł. ryń. do 15 Grudnia r. b. z tym dodatkiem, że kompetenci dekretami Eligibilitatis ex utraque linea i zaświadczeniami zdolności i moralności opatrzeni prożby swoie w przeznaczonym czasie do Cyrkularnego Zaleszczyckiego urzędu podawać maią. W Lwowie dnia 28 Października 1808.

Przez C. K. Galicyyskie Gubernium wypisuie się konkurs dla osadzenia mieysca na Syndyka przy Magistracie Urzędowskim z pensyą roczną 400 zł. ryń. do 15 Grudnia r. b. z tym dodatkiem, że ci, którzy to mieysce otrzymać sobie życzą, swoie dekretami Eligibilitatis ex utraque linea i zaświadczeniami swey moralności, iako też i swoich zasług opatrzone prożby do Cyrkularnego Lubelskiego urzędu podać maią. W Lwowie d. 21 Paźdz. 1808.

Z C. K. Urzędu Cyrkularnego Krakowskiego podaie się do powszechney wiadomości, że kamienica pod Nrm 220 do Wszystkich Swiętych należąca, od dnia 1go Grudnia 1808 roku do 24 Czerwca 1811 w arędowną possessyą puszczona będzie, dnia 30 Listopada 1808 roku. Pretium fisci iest zł. ryń. 300. Każdy licytant przed rozpoczęciem licytacyi 10 procento na Vdium złoży. Licytacya zaś w Urzędzie Cyrkularnym odprawić się będzie.

W Krakowe dnia 24 Listopada 1808.

Przez C. K. Galicyyskie Gubernium wypisuie się konkurs nowy dla osadzenia mieysca Burmistrza przy magistracie Samborskim z pensyą roczną 500 zł. ryń. do 10 Grudnia r. b. a kompetentom zaświadczeniami opatrzonym zaleca się, ażeby prośby swoie w nadmienionym terminie do Cyrkularnego Samborsbiego urzędu podawali. W Lwowie d. 21 9bris 1808.

Magistrat C. K. Miasta Stołecznego Krakowa do wiadomości podaie: Iż rzeczy ruchome po Marcinie i Katarzynie Adamskich małżonkach, iako to: suknie męzkie i białogłowskie, bielizna, pościel i inne sprzęty domowe przez publiczną licytacyą na dniu 12 Grudnia r. b. o 9tey godzinie z rana zacząwszy ciągle w godzinach zwyczaynych tu w Salzie za gotowe pieniądze więcey daiącemu sprzedane będą. Wszyscy zatem życzący sobie tego kupna, maią się na czas i mieysce wyżey naznaczone stawić.

Gollmayer.
Łodzinski.
Kozłowski.

Z Rady Magistratu C. K. Miasta Stoł. Krakowa dnia 18 Listopada 1808.

Maiewski.

Sąd Dominikalny powiatowy C. K. dobr Kameralnych Słomniki Cyrkułu Krakowskiego niniejszym do publiczney podaie wiadomości: iż dla zaspokoienia długu 114 czer. złt. 12 zł. pol. c. s. c. na żądanie Augustyna Piątkiewicza i Jana Nowackiego, tudzież na zaspokoienie długu 17 czer. złt. c. s. c. na żądanie Stanisława Klisiewskiego osiadłości Woyciecha Plutecbiego prawem przekonanego, to iest dom w Słomnikach pod Nrm 21 stoiący, i ogrod 23 łokcie maiący, w tyłach domu tego będący, urzędownie pod dniem 5 Sierpnia r. b. za zł. ryń. 500 otaxowany, iako też pręt roli z trzech pol składaiący się, z których pierwsze przez 6 staiań, drugie przez 8 staiań, a trzecie pole przez 4 staiania ciągnie się, za 500 zł. ryń oszacowany, gdy na pierwszey na dniu 17 Październiba r. b. ogłoszoney licytacyi nie były sprzedanemi dla niedostatku kupić chcących, tedy dnia 12 Grudnia r. b. o godzinie 9tey z rana w Słomnikach pod nastęguiącemi warunkami sprzedane zostaną:

1) Aby każdy kupna chęć maiący przed licytacyą dziesiątą część ceny szacunkowey iako Vdium złożył.

2) Aby kupiciel tych osiadłości lub zaraz po licytacyi skończoney całą cenę wylicytowaną lub też teyże połowę w sądzie tuteyszym, resztuiącą zaś summę w przeciągu dni 14 do depozytu C. K. kameralney Prefektury Słomnickiey złożył. W przypadku, gdyby kupiciel kondycyi pod Nrm 2gim położoney nie dopełnił, tedy na iego expens nowa licytacya przedsięwzięta zostanie. — Wszyscy zatym chęć kupna maiący w przeznaczonym dniu i miesiącu stawić się maią; wolność każdemu zostawuiąc akt detaxacyi w Registraturze tuteyszey Juryzdykcyi przeyrzeć. — Hypotekowani zaś kredytorowie, albo prawo zastawu maiący napominaią się, ażeby nie czekaiąc osobnego pozwu, stosownie do dekretu nadwornego ddto 22 Sierpnia 1797 praw swoich pilnowali i długi swoie tym pewniey zadyktowali, gdyż inaczey ani wierzyciela, ani kupuiącego patrzyć, tylko satysfakcyi swoiey z reszty summy wylicytowaney poszukiwać mogą.

J. Siekierski, w C. K. Kameralnych dobrach powiatowy Sędzia.

Przez Sąd Dominikalny C. K. dobr Kameralnych Słomniki Promnik, &c.

Dan w Promniku dnia 8 Listopada 1808.

Roman Hubicki Aktuaryusz.